

JOSEF FRAIND

ur. 1923; Lublin



Miejsce i czas wydarzeń	Izrael, okres powojenny
Słowa kluczowe	Palestyna, okres powojenny, Arturski

Arturski

Komitet centralny przysłał tutaj Arturskiego i on zaczął wydawać bundowską gazetę miesięczną „Lebens-fragen”, był teoretykiem. Kim był Arturski? On się urodził w jakimś miasteczku koło Warszawy. Tam był pogrom i zabili całą rodzinę jego, został sam. Miał wtedy osiem lat i nie rozumiał, co się dzieje, po tym pogromie kręcił się na rynku tego miasteczka samotny. Siostry miłosierdzia zabrały go do siebie do klasztoru i on tam przebywał u nich do dwunastego roku życia. Nie wiedział, kim jest. Tam była wielka biblioteka, on chciał się uczyć, to korzystał z tego, że tam były książki, czytał dniem i nocą. Nigdy do szkoły nie chodził, samouk. Pewnego dnia poszedł na spacer i dalsza rodzina go poznała. Prosilili, żeby on przyszedł do nich. On na to: – Ja nie jestem Żydem. Koniec końców, zabrali go z tego klasztoru.

On widział to samo, co ja widziałem – ta bieda i tak dalej. I komuniści go zwerbowali do siebie. Była nielegalna organizacja. Ponieważ on był bardzo zdolny chłop, posłali go do Moskwy do Instytutu Marksa-Engelsa. Ukończył ten Instytut i przerwali go z powrotem do Polski do komunistycznej roboty. Ponieważ defensywa wpadła na jego tropy, groziło mu od piętnastu do dwudziestu lat więzienia. Przerwali go z powrotem tam i on wpadł w [19]36 roku. Jak zobaczył tę całą gehennę, że zabijają starych towarzyszy, postanowił na własną rękę przejść granicę, przyjechać z powrotem do Warszawy i złożyć w prasie deklarację, że on zrywa z komunizmem na zawsze. I przystąpił do Bundu. Z ZSRR przyjechał z armią Andersa do Palestyny. Zmarł dwadzieścia pięć lat temu na raka.

Data i miejsce nagrania	2006-12-17, Tel Awiw
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Redakcja	Justyna Molik
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"